

Biekorf

Datiseenleer-enleesbladvoor
alle verstandige Vlamingen,

uitkomende 12 maal 's jaars
tegen 25 frank

Voor 't Buitenland 6,50 belga

Nullus otio perit dies apibus.

46ste Jaar. 4.

In Grasmaand, 't jaar 1940.

STICHTING VAN LOMBARDSIJDE.

119431

DE oorsprong van Lombardsijde (1) klimt niet
hooger op dan tot 1248, wat sommige legenden
of beweringen daarover ook mogen vertellen (2).
In dat jaar nam Margaretha, gravin van Vlaanderen,

1) Het is het laatste artikel van den heer K. Loppens, verschenen in Biekorf, 45ste jaar (1939), p. 303 en getiteld "De Oorsprong van Lombardie en het Charter van 1274", dat me aanspoort over hetzelfde onderwerp mijn eigen bevindingen kenbaar te maken. Feitelijk maken deze deel uit van een voorbereidende studie over de constitutioneele geschiedenis van Nieuwpoort en aanhoorigheden.

2) L. Gilliodts-Van Severen. Coutumes de la Ville et du Port de Nieuport. Introduction. — Dezelfde. Coutumes de Lombardside. Introduction. — Beide werken in: Coutumes des Pays et Comté de Flandre. Quartier de Furnes, deelen V en VI.

R. Dumon. Lombardsijde. Biekorf, 45ste jaar (1939), p. 153.
De legende is deze van de overstromingen waarvan Lombardsijde in het begin der XII^{de} eeuw te lijden zou hebben gehad en van de uitwijking der bevolking naar Zandhoofd, het latere Nieuwpoort.

het initiatief een agglomeratie in het leven te roepen op de plaats genoemd Cnoc, gelegen « contra Novum Portum versus orientem », d. i. tegen Nieuwpoort in oostelijke richting of ten oosten van Nieuwpoort. De baljuw van Veurne werd aangesteld « pro mansuris dandis et assignandis », d. w. z. om den grond te verkavelen en perceelen aan de nieuwe bewoners toe te kennen (1). Zoo ontstond een kleine nederzetting welke weldra Lombardsijde werd genoemd. Iets dergelijks was reeds vroeger gebeurd in 1163 bij de stichting van Nieuwpoort op de plaats Zandhoofd en in 1246 bij de oprichting van een klein gehucht van deze stad, de Nieuwe IJde bij Oostduinkerke (2). Die twee agglomeraties vormen overigens samen met Lombardsijde één enkele gebiedsomschrijving voor de heffing der grafelijke cijzen op de afgestane gronden (3). De identificatie van Cnoc met Lombardsijde is betwist geworden (4), nochtans draagt de stichtingsoorkonde van 27 Februari 1248, bewaard te Rijsel, den titel « littera communitatis de Lombardie », terwijl de tekst van het charter zelf gewag maakt van Cnoc. Enkele jaren na de oprichting der stad werd nog verschillende malen aan de stichting

1) L. Gilliodts-Van Severen. Coutumes de Lombardside, p. 13. Stichtingsoorkonde van 1248.

2) Dezelfde. Coutumes de la Ville et du Port de Nieuport, p. 157. Stichtingsoorkonde van de Nieuwe IJde van 1246.

J. Vannerus. Nieuwe IJde, un village disparu de la côte flamande, in Bulletin de la Société d'Anthropologie de Bruxelles, jaargang 1922, deel XXXVII, pp. 93 à 133. Notes complémentaires: jaargang 1923, deel XXXVIII, pp. 182 à 203; jaargang 1924, deel XXXIX, pp. 340 à 349.

3) Jaarlijksche heffing van 's gravenlandschuld. Het oudste register der heffing, dat bewaard gebleven is, dat van 1313, werd uitgegeven door R. de Beaucourt de Noortvelde in: Nieuport. Documents historiques. Tome II, p. 111.

4) K. Loppens. Het dorp Cnoc bij Nieupoort. Biekorf, 43ste jaar (1937), p. 9. Deze kleine studie geeft een recapitulatie van de verschillende manieren waarop vroeger het woord Cnoc door de historici gelezen werd. Deze lezingen zijn Cuot, Oroc, Oroo enz. De heer K. Loppens vereenzelvigde eerst de plaats Cnoc met een ouder dorp dan Lombardsijde.

herinnerd, meer bepaald in 1263 en in 1274 en dan nog wel door de stichtster, gravin Margaretha zelf (1).

De grond, waarop Lombardsijde gebouwd zou worden, bestond voor een groot gedeelte uit aanslibbingsgebied gelegen tusschen de zee, de duinen en den IJzer. In 1173, toen het nog in wording was, schonk Filips van den Elzas, graaf van Vlaanderen, dit terrein aan de abdij van Oudenburg (2). Deze moest het bij de stichting van Lombardsijde grootendeels opnieuw afstaan, maar ontving in 1274 van gravin Margaretha in de plaats van het verloren gebied ander land in de nabijheid van Aardenburg (3). De totale oppervlakte gronds, die aan de abdij van Oudenburg toebehoorde vóór de oprichting van Lombardsijde, bedroeg zoowat 73 gemeten (4). De oppervlakte door de gravin aangeslagen en aan Lombardsijde gegeven, bedroeg 60 gemeten, 2 lijnen en 92 roeden. Daarvan waren 50 gemeten en 62 roeden bestemd voor cijnsgoederen, voor dewelke de bewoners renten (« 's gravenlandschuld ») te betalen hadden, terwijl de rest, 10 gemeten, 2 lijnen en 30 roeden, bezet werd door

1) In 1263 : “ ...antequam parrochia Lombardie fieret „ Volgens een onuitgegeven oorkonde van de abdij van Oudenburg van 1263.

In 1274 : “ ...comme nos eussiens iadis faite et estoree nostre ville de Lombardie daleis notre port de Noefport... „ Volgens een onuitgegeven charter, reeds besproken door den heer K. Loppens (zie noot 1), volgens een afschrift berustend in het stadsarchief te Nieuwpoort. Er is nog een ander afschrift van dezelfde oorkonde bewaard in een oorspronkelijk vidimus van 1293 berustend te Gent.

2) F. Van de Putte. Chronicon monasterii Aldenburgensis majus, n° XII : “ Philippus... quod omnem novam terram tam arabilem quam pascualem que apud Westenda de Testrep, ubicumque inter dunas et Isaram et mare jacet et omnem quam ibi in futurum alluvione maris accrescet, ecclesie sancti Petri de Aldenburch... donavimus „

3) Zie noot 1, hierboven, charter van 1274.

4) Zie noot 1, hierboven, charter van 1263 “ super decimas novalium terre iacentis in parrochia de Westenda que septuaginta tres mensuras... comprehendit... per alluvionem maris... augmentatas... „

de straten, voor dewelke geen cijnzen gestort moesten worden (1).

De plaatsnaam Lombardsijde, of beter Lombardie — daar dit de eigenlijke oorspronkelijke schrijfwijze is — bestaat zooals veel andere plaatsnamen in Vlaanderen uit twee bestanddeelen : de persoonsnaam Lombard en het achtervoegsel *ie* of *ijde*. De familienaam Lombard treft men kort na de oprichting der gemeente te Lombardsijde aan. In 1313 wordt inderdaad gewag gemaakt van een « Clais Lombard, de coster » (2). Het achtervoegsel *ie* of *ijde*, dat we in verschillende plaatsnamen der kust, o. a. ook in Raversijde of beter Walravensijde, aantreffen, beteekent volgens zekere taalgeleerden strand, volgens andere inham (3). Wat ook de juiste beteekenis van *ie* of *ijde* zij, de interpretatie door sommige schrijvers gegeven aan den plaatsnaam Lombardie, als zijnde de *ie* of *ijde* van Lombardie, is tot nu toe de meest waarschijnlijke.

Berchem-Antwerpen.

R. DEGRYSE.

WESTVLAAMSCHE ZANTEN

(*Vervolg van bl. 25*)

OM. In 't kaartspel te Dudzele twee beteekenissen :

1. — tegenover. B. v. na een spelletje heeft de eene partij 90 punten, de ander 56 punten behaald. Men zegt : 90 om 56, d. w. z. 90 tegenover 56.

2. — weerszijds. B. v. beide partijen halen 72 punten. Men zegt : 72 om (zie ook Loquela).

1) Zie voorgaande noot 1, charter van 1274.

2) R. de Beaucourt de Noortvelde. a. w., p. 158.

3) J. Vannerus. t. a. p.

E. Vlietinck. De IJden van Vlaanderen, van Duinkerke tot Sluis. Verhandeling 347, jaargang XXXV, n° 10 van de Kath. Vl. Hoogeschooluitbreiding.

K. Loppens. De IJden der Vlaamsche Kust. Hun Ontstaan en Verdwijnen. Biekerf, 44ste jaar (1938), p. 289.